

مطالعه جامعه‌شناختی رضایت از زندگی خانوادگی بر حسب الگوی خانواده

The Sociological Study of Life Satisfaction According to Family Pattern

N. Mohammadi

نعیما محمدی ✉

عضو هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان، عضو استعدادهای درخشان باشگاه پژوهشگران جوان دانشگاه آزاد اسلامی کرمان

F. S. Alamdar

فاطمه‌سادات علمدار

دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی دانشگاه تهران

دریافت مقاله: ۸۹/۱۰/۱۲

دریافت نسخه اصلاح شده: ۹۱/۲/۵

پذیرش مقاله: ۹۱/۳/۲۰

Abstract

This article studies the effect of family pattern (Single-parent, polygamous and nuclear) on "family satisfaction" and "quality of life". This is a descriptive-analytical study that has been done by survey method and questionnaire. In this study 187 married women who return to Kahnouge hygiene center selected by simple random sampling method. Data was analyzed by SPSS. Descriptive statistics (mean, standard deviation) and regression results are discussed.

✉Corresponding author: The member of young researchers club, Azad university of Kerman, Iran
Tel: +980341-3202388
Email: nima.mohammadi@yahoo.com

چکیده

مقاله حاضر با هدف بررسی تأثیر الگوی خانواده (زن سرپرست، چندزن و تک‌همسر) بر میزان «رضایتمندی از زندگی» و «کیفیت زندگی» انجام شده است. این مطالعه مقطعی از نوع توصیفی - تحلیلی است که با روش پیمایشی و ابزار پرسشنامه اجرا شده است. گروه نمونه این پژوهش شامل ۱۸۷ زن متأهل مراجعه‌کننده به مرکز بهداشت شهرستان کهنوج می‌باشند که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. داده‌های به‌دست آمده پس از آزمون‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار)، آزمون F و ضریب رگرسیون در فضای SPSS تحلیل شد.

✉نویسنده مسئول: دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان، باشگاه پژوهشگران جوان
تلفن: ۰۳۴۱۳۲۰۲۳۸۸
پست الکترونیکی: nima.mohammadi@yahoo.com

Results shows that pattern of family explain ۵۴% of changing satisfaction for women. The most satisfaction and quality of life is observed in nuclear family in comparison with other two groups and Female heading family's level of satisfaction depends on the cause of heading, and in polygamous family depends on the number of wives. The high qualification of life belongs to Female Households family that their husbands had died. In conclusion, family satisfaction is depending on cultural components that shapes during social interactions.

Keywords: Family satisfactions, life quality, Women headed Family, polygene Family.

نتایج به دست آمده نشان داد که الگوی خانواده، تبیین گر ۵۴٪ تغییرات رضایتمندی زنان از زندگی خانوادگی می باشد. در مقام مقایسه، بالاترین رضایتمندی و کیفیت زندگی در خانواده های تک همسر ملاحظه شد؛ میزان رضایت از زندگی در خانواده های زن سرپرست، برحسب علت سرپرست شدن زن قابل تبیین است. هم چنین بالاترین کیفیت زندگی مربوط به زنانی است که همسرانشان فوت کرده اند.

رضایتمندی در خانواده های چندهمسر، با توجه به تعداد زنان قابل تبیین است. نتایج بدست آمده در راستای تأیید فرضیه تحقیق نشان می دهد، رضایتمندی از زندگی خانوادگی مؤلفه ای فرهنگی است که در جریان کنش های اجتماعی با دیگران شکل می گیرد.

کلیدواژه ها: رضایتمندی خانوادگی، کیفیت زندگی، خانواده زن پرست، خانواده چندزن.

تدوین مدل روابط سبک‌های فرزندپروری، شخصیت، عزت‌نفس و
شادکامی: الگوی تحلیل مسیر

Formulating Relationships Model of Parenting Styles, Personality,
Self-Esteem and Happiness: Path Analysis Model

S. Dabiri, Ph.D. Student. ✉

A. Delavar, Ph.D.

G. Sarami, Ph.D.

M. Falsafi Nejad, Ph.D.

سولماز دبیری ✉

دانشجوی دکترای روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه تبریز

دکتر علی دلاور

استاد، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی

دکتر غلامرضا صرامی

استادیار، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی

دکتر محمدرضا فلسفی نژاد

استادیار، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی

دریافت مقاله: ۸۹/۸/۲۳

دریافت نسخه اصلاح شده: ۹۰/۷/۲۰

پذیرش مقاله: ۹۱/۱/۲۰

Abstract

A recent increase in research on positive psychology and happiness is evident. The essential aim of this study was to formulate model for prediction of happiness based on self-esteem, personality traits and parenting styles in students. For this purpose ۳۵۰ people of students of Allameh Tabatabaee University were

✉ Corresponding author: Faculty of psychology and Educational Sciences, University of Tabriz, Tabriz.

Tel: +۹۸۰۹۱۲۵۰۰۹۴۸۰

Email: sh_dabiri1016@yahoo.com

چکیده

هدف اساسی این پژوهش، تدوین مدل روابط سبک‌های فرزندپروری، شخصیت، عزت‌نفس و شادکامی در دانشجویان بود. ۳۵۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه‌های شادکامی آکسفورد، عزت‌نفس روزنبرگ، شیوه‌های فرزندپروری بوری (فرم مادر) و پرسشنامه شخصیت آیزنک بود.

✉ نویسنده مسئول: تبریز، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی،

دانشگاه تبریز، گروه روان‌شناسی تربیتی

تلفن: ۰۹۱۲۵۰۰۹۴۸۰

پست الکترونیکی: sh_dabiri1016@yahoo.com

selected by cluster random sampling. The instruments administered in this research were the Oxford Happiness Questionnaire, the Rosenberg Self-Esteem Scale, the Buri's Parental Authority Questionnaire (maternal form) and the Eysenck Personality Questionnaire (Revised Short-Scale). Based on a path analysis, the results indicated that in the first presented model some indices were fit. So, the model was modified and showed a better fit with the data. It was revealed that extraversion and self-esteem have positive direct relationship with happiness. Neuroticism and happiness were correlated negatively and the significant indirect relationship between extraversion with happiness through self-esteem was found. A significant indirect relationship between authoritarianism parenting style through neuroticism and extraversion with happiness was found as well. Although extraversion, authoritarianism parenting style, neuroticism and self-esteem were the most important predictors of happiness, respectively in this research the role of self-esteem, personality traits and parenting styles on happiness was supported and these variables were indicated as important.

Keywords: Happiness, Parenting Styles, Personality traits, Self-Esteem.

داده‌های بدست آمده با روش آماری تحلیل مسیر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج نشان دادند که مدل اولیه ارائه شده تنها در بعضی شاخص‌ها برازش داشت، بنابراین مدل تعدیل شده برازش بهتری با داده‌ها نشان داد. آشکار شد که برون‌گرایی و عزت‌نفس، با شادکامی رابطه مستقیم مثبت دارند. همچنین بین روان رنجورخویی و شادکامی رابطه منفی معنادار و بین برون‌گرایی با شادکامی به واسطه عزت‌نفس رابطه غیرمستقیم معناداری یافت شد.

یافته‌ها نشان دادند که بین سبک فرزندپروری قاطع با شادکامی به واسطه روان رنجورخویی و برون‌گرایی رابطه غیرمستقیم معنادار وجود دارد. همچنین برون‌گرایی، سبک فرزندپروری قاطع، روان رنجورخویی و عزت‌نفس به ترتیب بیشترین سهم را در تبیین شادکامی دارند. در این پژوهش نقش عزت‌نفس، شخصیت و سبک‌های فرزندپروری در شادکامی تأیید شد که این بیانگر اهمیت نقش این متغیرها در شادکامی است.

کلیدواژه‌ها: شادکامی، سبک‌های فرزندپروری، شخصیت، عزت‌نفس

مقایسه نقش خانواده و مراکز بهزیستی در کیفیت زندگی کم توانان ذهنی تربیت پذیر

Comparing the Role of Family and Well-Being Centers in Quality of Life of Trainable Mental Retarded

V. Nejati, Ph.D. ✉

دکتر وحید نجاتی ✉

استادیار دانشگاه شهید بهشتی

Gh. Maleki, M.A.

قیصر ملکی

کارشناس ارشد روان شناسی بالینی کودک و نوجوان

A. Zabihzadeh, M.A.

عباس ذبیح زاده

کارشناس ارشد روان شناسی بالینی کودک و نوجوان

Kh. Ahmadi, Ph.D.

دکتر خدابخش احمدی

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله تهران

دریافت مقاله: ۹۰/۲/۳

دریافت نسخه اصلاح شده: ۹۱/۲/۱

پذیرش مقاله: ۹۱/۲/۳۱

Abstract

Promotion of quality of life is an essential goal in rehabilitation of people with mental retardation. The purpose of present study is comparing quality of life in trainable mental retarded lived in family and well-being centers. In this cross sectional-comparative study ۲۲۵ trainable mental retarded in Tehran providence selected by random-clustered sampling method.

چکیده

ارتقای کیفیت زندگی یک هدف اساسی در توانبخشی افراد کم توان ذهنی است. هدف از مطالعه حاضر تعیین تفاوت کیفیت زندگی کم توانان ذهنی تربیت پذیر مراقبت شده در خانواده و مراکز بهزیستی می باشد. طی یک پژوهش مقطعی - مقایسه ای، ۲۲۵ نفر از کم توانان ذهنی تربیت پذیر استان تهران به شیوه نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شدند.

✉Corresponding Author: Faculty of Education and Psychology Science, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.

Tel: +۹۸۰۲۱-۲۲۴۳۱۹۷۰

Email: v_nejati@sbu.ac.ir

✉نویسنده مسئول: تهران، اوین، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده

علوم تربیتی و روان شناسی

تلفن: ۰۲۱-۲۲۴۳۱۹۷۰

پست الکترونیکی: v_nejati@sbu.ac.ir

One of parents or caregiver answers to Cummins quality of life questioners in both groups.

Non parametric Kruskal-Willis test showed that quality of life of trainable mental retarded in family significantly is higher than well-being centers. The result of this study has been discussed in promotion of quality of life in trainable mental retarded lived in family.

Keywords: mental retardation, quality of life, family caring, well-being centers.

در گروه کم‌توانان ذهنی نگهداری شده در خانواده یکی از والدین و در گروه نگهداری شده در مراکز بهزیستی مراقب آنان به عنوان نایب به تکمیل پرسشنامه کیفیت زندگی کامینز پرداختند. آزمون غیر پارامتری کراسکال‌والیس نشان داد که کیفیت زندگی افراد کم‌توان ذهنی تربیت‌پذیر در خانواده از گروه نگهداری شده در مراکز بهزیستی، به نحو معناداری بالاتر است. یافته‌های این مطالعه، در زمینه ارتقای کیفیت زندگی کم‌توانان ذهنی تربیت‌پذیر در خانواده، مورد بحث قرار گرفته است.

کلیدواژه‌ها: کم‌توانی ذهنی، کیفیت زندگی، نگهداری در خانواده، مراکز بهزیستی

آموزش خانواده به خانواده: مبانی نظری و نمونه کاربردی خانواده دارای کودکان سندروم داون

Family to Family Training: Theoretical Basis and Practical Example of Families Having Children with Down syndrome

M. Rassafiani, Ph.D.

دکتر مهدی رصافیانی

استادیار مرکز تحقیقات توانبخشی اعصاب اطفال دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تهران

M. Pourmohamadrezatajrishi, Ph.D. ✉ **دکتر معصومه پورمحمدرضای تجریشی**

استادیار گروه روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تهران

S. Hemmati, Ph.D.

دکتر ساحل همتی

استادیار گروه روان‌پزشکی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تهران

A. Dadkhah, Ph.D.

دکتر اصغر دادخواه

استاد گروه روان‌شناسی بالینی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تهران

R. Sahaf, Ph.D.

دکتر رباب صحاف

استادیار مرکز تحقیقات مسائل روانی اجتماعی سالمندان دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تهران

S. S. Jalil-Abkenar, Msc.

سیده سمیه جلیل آبکنار

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تهران

M. Ashoori, Msc.

محمد عاشوری

دانشجوی دکترای روان‌شناسی تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

R. Hajizade-Damghani, Msc.

روح ا. حاجی زاده دامغانی

کارشناس ارشد روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تهران

دریافت مقاله: ۹۰/۲/۱۹

دریافت نسخه اصلاح شده: ۹۰/۲/۱۰

پذیرش مقاله: ۹۱/۲/۱۷

Abstract

Having offspring with special needs will encounter family with many problems in social, educational and self-helping.

✉ Corresponding author: Dept. of Psychology & Education of Exceptional Children, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran.
Tel: +۹۸۰۲۱-۲۲۱۸۰۰۴۲
Email: farpourtajrishi@yahoo.com

چکیده

داشتن فرزندان با نیازهای ویژه، خانواده را با مسائل زیادی در زمینه‌های اجتماعی، آموزشی و خودیاری مواجه می‌سازد.

✉ نویسنده مسئول: تهران، اوین، بلوار دانشجو، خیابان کودکان، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، گروه روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی
تلفن: ۲۲۱۸۰۰۴۲

پست الکترونیکی: farpourtajrishi@yahoo.com

Having deep relationships with another family with the same experience show the way to manage the problems. The purpose of family to family training is to transfer positive experiences of families to each other. ۱۲ parents (۱۱ mothers and ۱ father) from Down Syndrome Organization voluntarily selected in the survey study. They participated in ۹ weekly group session (lasting one month) to discuss their special experiences in relation to their children during preschool years. Among their experiences four highly ranked issues selected to present in training panel of Down Syndrome Conference.

Three months after holding the Conference, demographical characteristics of volunteered participants in the conference (۲۲ parents) recorded. Also, their satisfaction in relation to the presentation of families' experience and its usefulness of it, measured by a ۲۰-items questionnaire (researcher-made). Findings indicated that the means of parents' satisfaction from training panel and its issues were very high. In regard to the limitation of sample size, its availability, holding training panel for preschools' problems and lack of control of socially supportive systems in families, it is recommended that training courses such as, family to family training can be present in conferences held about individuals with down syndrome in all ages. This training method can be useful for planning the programs for strengthening individuals with special needs and their families.

Keywords: Family to family training, Children with Down syndrome, Pre-school ages.

برقراری ارتباط عمیق‌تر با خانواده‌ای دیگر دارای تجربه‌ای مشابه در این زمینه، می‌تواند مسیر مشکلات طی شده را به آن‌ها نشان دهد. هدف آموزش خانواده به خانواده، انتقال تجارب مثبت خانواده‌ها به یکدیگر است. در این پژوهش زمینه‌یابی، به روش نمونه‌گیری در دسترس از اعضای کانون خیریه سندروم داون، ۱۲ نفر از والدین (۱۱ مادر و ۱ پدر) کودکان با سندروم داون به طور داوطلب انتخاب شدند تا در ۵ جلسه هفتگی گروهی (به مدت ۱ ماه) تجارب خود را در ارتباط با مسائل ویژه دوران پیش‌دبستانی فرزندان خود بازگو نمایند. از میان این مسائل، ۴ اولویت جهت ارائه در پانل آموزشی سمینار سندروم داون انتخاب شد. سه ماه بعد از برگزاری سمینار، با استفاده از پرسشنامه ۲۰ سوالی (محقق ساخته)، ویژگی‌های دموگرافیک شرکت‌کنندگان داوطلب در سمینار (۲۲ نفر از والدین) ثبت و میزان رضایت آن‌ها از مفید بودن پانل آموزشی جمع‌آوری شد. نتایج نشان دادند که میانگین رضایت خانواده‌ها از پانل آموزشی و همه مؤلفه‌های رضایت بسیار زیاد بود. با توجه به محدودیت گروه نمونه، در دسترس بودن آن و اختصاص پانل آموزشی به مسائل دوره پیش‌دبستانی و عدم کنترل منابع حمایتی در خانواده‌ها، پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌های آتی ضمن توجه به موارد مطرحه، به برگزاری دوره‌های آموزش خانواده به خانواده در قالب سمینارها در دوره‌های مختلف سنی افراد داون مبادرت ورزند و این‌گونه برنامه‌ریزی جهت توانمندسازی افراد با نیازهای ویژه و خانواده‌های آن‌ها در مقابله با استرس مورد استفاده قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: آموزش خانواده به خانواده، کودکان با سندروم داون، سنین پیش‌دبستانی

مقایسه اثربخشی دو مدل درمانی کم‌درد: درمان مبتنی بر مشارکت همسر بیمار در مقایسه با درمان بیمار به تنهایی

Comparing Two Chronic Low Back Pain Intervention Models: Spouse-Assisted vs. Patients-Oriented

M. Abbasi, M.S.

مریم عباسی

دانشجوی دکتری روان‌شناسی سلامت دانشگاه تهران

M. Dehghani, Ph.D. ✉

دکتر محسن دهقانی ✉

استادیار پژوهشکده خانواده دانشگاه شهید بهشتی

H. Jafari, Ph.D.

دکتر حسن جعفری

استادیار دانشکده توانبخشی، دانشگاه علوم پزشکی تهران

H. Behtash, M.D.

دکتر حمید بهتاش

جراح و فوق تخصص ستون فقرات، بیمارستان حضرت رسول اکرم (ص)، دانشگاه علوم پزشکی تهران

J. Shams, M.D.

دکتر جمال شمس

روان‌پزشک مرکز تحقیقات علوم اعصاب، دانشگاه شهید بهشتی

L. Panaghi, Ph.D.

دکتر لیلی پناغی

استادیار پژوهشکده خانواده، دانشگاه شهید بهشتی

دریافت مقاله: ۹۰/۲/۱۰

دریافت نسخه اصلاح شده: ۹۱/۲/۱۷

پذیرش مقاله: ۹۱/۳/۲۷

Abstract

This study examined the comparative efficacy of a Spouse-Assisted Coping Skills Training protocol for patients undergoing a Multidisciplinary Pain Management Program (SA-MPMP) with conventional Patient-oriented Multidisciplinary Pain Management Program (P-MPMP).

✉Corresponding author: Family Research Institute, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran
Tel: ۰۲۱-۲۲۴۳۱۸۱۴
Email: m.dehghani@sbu.ac.ir

چکیده

این مطالعه اثربخشی مقایسه‌ای دو درمان زوج محور و بیمار محور را در بیماران مبتلا به کم‌درد مزمن مورد ارزیابی قرار می‌دهد. ۲۴ بیمار مبتلا به کم‌درد مزمن و همسرانشان به طور تصادفی در دو گروه درمانی مذکور جایگزین شدند. بیماران در گروه درمان زوج محور همراه با همسر خود در

✉نویسنده مسئول: تهران، پژوهشکده خانواده دانشگاه شهید بهشتی
تلفن: ۰۲۱۲۲۴۳۱۸۱۴
m.dehghani@sbu.ac.ir: پست الکترونیکی.

۲۴ married low back pain patients and their spouse were randomly assigned to each of the three conditions.

Patients in SA-MPMP together with their spouses, attended ۷ weekly, ۲-h group sessions of training in dyadic pain coping and couple skills which were delivered by a multidisciplinary team. Patients in P-MPMP condition received aforementioned trainings without their partner's participation and assistance. Data analysis revealed that SA-MPMP had significant improvements in Kinesiophobia and perceived negative spouse response to activity compared to P-MPMP. An intervention that combines spouse-assisted coping skills training with a multidisciplinary program can improve fear of movement and perceived spouse response in patients suffering from chronic low back pain.

Keywords: Randomized; Controlled trial; Low back pain; Spouse assisted coping skills training; Multidisciplinary.

جلسات هفتگی دو ساعته به مدت هفت هفته مشارکت کرده و آموزش‌هایی را پیرامون روش‌های مقابله با درد به شیوه دو نفره و مهارت‌های برقراری ارتباط حین درد دریافت کردند. بیماران در گروه بیمارمحور مهارت‌های مذکور را بدون حضور همسر و به صورت انفرادی دریافت کردند. نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد، گروه دریافت‌کننده مداخله زوج محور به طور معناداری در مقایسه با گروه بیمارمحور در ترس از حرکت و آسیب و پاسخ منفی همسر به فعالیت بهبود بیشتری داشته‌اند. می‌توان گفت درمان بین‌رشته‌ای که حضور همسر را به طور فعال ترغیب کند در بهبود برخی شاخص‌های مرتبط با بیمار نتیجه‌بخش خواهد بود.

کلیدواژه‌ها: کمردرد مزمن، برنامه بین‌رشته‌ای، مشارکت همسر، مهارت‌های مقابله با درد

وضعیت حقوقی شروط ناظر بر روابط جنسی زوجین

Legal Status Of The Conditions Governing The Sexual Relationship Between Spouses

M. Abbasi

مجید عباسی ✉

دانشجوی دکتری حقوق و عضو هیأت علمی دانشگاه

دریافت مقاله: ۸۸/۱/۲۳

دریافت نسخه اصلاح شده: ۹۱/۲/۳۰

پذیرش مقاله: ۹۱/۳/۵

Abstract

In all religions and legal systems, marriage has been always protected by the government and legislature due to its unique effects on the health and the survival of society. Sexual reproduction, on which the survival of nations depends, is indebted to sexual enjoyment. Therefore, the obligations of the spouses for having safe sexual relationship, the conditions governing such a relationship (including the conditions permitting the prohibition or limitation of intercourse), and the study of their legal status are of great importance.

✉Corresponding Author: Department of law, Qaemshahr Branch, Islamic Azad University, Qaemshahr, Iran

Tel: +۹۸۲۱۰۹۱۱۳۲۳۷۶۸۸

Email: majid_۱۷۵۵@yahoo.com

چکیده:

عقد نکاح در تمام مذاهب و نظام‌های حقوقی، به دلیل کارکرد بی‌بدیل در سلامت و بقای اجتماع، همواره در سایه چتر حمایت حکومت، و قانون-گذاران بوده است. توالد و تناسل که بقای ملت‌ها به آن متکی است، خود مرهون حق استمتاع جنسی است و به دلیل اهمیت این حق و تکلیف متقابل زوجین به برقراری رابطه جنسی سالم، شناخت شروط ناظر بر آن و بررسی وضعیت حقوقی آن‌ها، از اهمیت قابل ملاحظه‌ای برخوردار است. تتبع و تعمق در اقوال و نظرات پژوهشگرانی که خود را با این مسئله آشنا کرده‌اند، حکایت از وجود اختلافی عمیق چه در میان فقها و چه در میان حقوقدانان دارد.

✉نویسنده مسئول: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قائم شهر، گروه حقوق، قائم شهر، ایران
تلفن: ۰۹۱۱۳۲۳۷۶۸۸

A precise review of the scholars and authors, who studied this issue, indicates that there is a deep difference among the Islamist Jurisprudents and jurists. It seems that the main cause of this difference is because there is no consensus on the legal definition and nature of marriage, and distinguishing its requirements of substance from other requirements. Some scholars argue that sexual enjoyment and coupling is the purpose of marriage contract, and others believe in matrimony as the objective of marriage. There are also other scholars, who argue cooperation and participation in life are the purposes of marriage.

For this purpose, we firstly try to introduce the nature of marriage contract, and answer what the requirements of the substance of marriage are. Thereafter, we discuss the conditions governing the sexual relation between spouses.

Keywords: Requirements of Substance, Requirements of Absoluteness, Conditions, Sexual Enjoyment.

به نظر می‌رسد، دلیل اصلی این اختلاف به فقد اجماع و اتفاق نظر بر روی تعریف و ماهیت حقوقی نکاح و تشخیص مقتضای ذات آن از سایر اقتضانات برمی‌گردد. عده‌ای تمتع و اتحاد جنسی و عده‌ای دیگر زوجیت و پیوند زناشویی را هدف از عقد نکاح می‌دانند و گروهی دیگر، همکاری و شرکت در زندگی را هدف از این عقد مقدس برشمرده‌اند.

بنابراین ما در این نوشتار ابتدا به شناخت ماهیت و ذات عقد نکاح پرداخته، و به این پرسش مهم پاسخ خواهیم گفت که مقتضای ذات عقد نکاح چیست؟ و سپس در مورد شروط ناظر به روابط جنسی زوجین بحث خواهیم کرد. در پاسخ به سوال نخست باید گفت که اثر نخستین و بالذات نکاح، علقه و پیوند زوجیت است و بقیه آثار مترتب بر این اثر هستند. و نیز در پاسخ به سوال دوم، با تفکیک شروط به شروط ممنوع کننده روابط جنسی و محدود کننده، این نتیجه حاصل شد که دسته اول به دلیل مخالفت با نظم عمومی و اخلاق حسنه و نیز سلب حق به طور کلی، باطل بوده ولی مبطل نکاح نیست، ولی شروط دسته دوم اصولاً نافذ هستند.

کلیدواژه‌ها: مقتضای ذات، مقتضای اطلاق، شرط، تمتع جنسی.

بررسی تحلیلی وجوب یا عدم وجوب طلاق خلع از جانب زوج در فقه امامیه

Analytical Survey of Incumbency or Non-Incumbency of the KHOLA Divorce from Husband in IMAMIEH Jurisprudence

A. Izadifard, Ph.D.

دکتر علی اکبر ایزدی فرد

استاد، گروه حقوق خصوصی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه مازندران

H. Kaviar, M.A. ✉

حسین کاویار ✉

دانشجوی دکتری حقوق خصوصی دانشگاه مازندران

A. Dayani, Ph.D.

دکتر عبدالرسول دیانی

استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز

B. Ahmadvand

بهناز احمدوند

دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق دانشگاه علامه طباطبائی

دریافت مقاله: ۸۹/۶/۱۴

دریافت نسخه اصلاح شده: ۹۰/۹/۱۵

پذیرش مقاله: ۹۰/۱۲/۲۰

Abstract

KHOLA is a form of divorce that its motivation is dislike of husband in exchange for compensation to him. What in this paper examines is if a woman be hated of her husband and be satisfied to return all dowries to him or release husband obligation from dowry to divorce her, is it incumbent on the husband to divorce her or not?

✉Corresponding author: Islamic Azad University, Maymeh Branch, Iran.

Tel: +۹۸۹۱۳۳۰۶۸۱۳۹

Email: h.kaviar@umz.ac.ir

چکیده

خلع نوعی طلاق است که انگیزه آن بیزاری زن از شوهر است و برای آن، زن مالی را به همسرش می‌بخشد. آنچه مقاله حاضر به آن پرداخته این است که اگر زنی از شوهر خود کراهت داشته باشد و حاضر باشد که همه مهرش را که از او گرفته به او برگرداند و یا اگر مهر، دینی است که بر ذمه شوهر دارد، ابراء نماید تا شوهر او را طلاق خلع دهد، آیا بر زوج واجب است که او را طلاق خلع بدهد یا خیر؟

✉نویسنده مسئول: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد میمه، باشگاه

پژوهشگران جوان، میمه، ایران

تلفن: ۰۹۱۳۳۰۶۸۱۳۹

پست الکترونیکی: h.kaviar@umz.ac.ir

In this paper, we with design the above question, after express the concepts and survey and critique of different views conclude that due to the lack of strong and valid reason of Quran or Sunnat that implies the ban of incumbency KHOLA divorce on husband on the one hand and so incumbency of prohibition from vice, traditions of the learned in contracts, order of rationality, observance of social interest, rule of the negation distress and constriction with dislike of husband absolutely in exchange for compensation to him and application of divorce it is incumbent on husband to divorce his wife. If he declines, wife is divorced by consent of judge on behalf of refusing husband. With proof of this hypothesis, there is no doubt in discrimination between men and women in divorce, because as a man can divorce his wife with payment of dowry in any reason, woman can also want from her husband to divorce him with any dislike of husband by give or release of dowry.

Keywords: KHOLA Divorce, Incumbency, Non-Incumbency, Abhorrence of Wife.

نگارندگان با طرح سؤال فوق، بعد از بیان مفاهیم و بررسی و نقد دیدگاه‌های مختلف در این باره به این نتیجه می‌رسند که با توجه به عدم وجود دلیلی متقن و معتبر از کتاب یا سنت که دلالت بر منع وجوب طلاق خلع بر مرد داشته باشد از یکسو و همچنین وجوب نهی از منکر، ارتکاز عقلاء در عقود، حکم عقل، رعایت مصلحت اجتماعی و قاعده نفی عسر و حرج، با مطلق کراهت زن از مرد و بذل فدیة به مرد و درخواست طلاق، بر مرد واجب و لازم است که زن را طلاق دهد و اگر استنکاف کرد، زوجه به اذن حاکم شرع و به نیابت از زوج ممتنع، طلاق داده می‌شود.

با اثبات این فرضیه، شبهه‌ای مبنی بر وجود تبعیض بین زن و مرد در طلاق وجود ندارد؛ زیرا هم‌چنان که مرد می‌تواند به هر دلیلی با پرداخت مهریه، زن خود را طلاق دهد، زن نیز می‌تواند با داشتن هرگونه کراهتی از مرد، با بذل مهریه یا هر گونه مالی، از مرد بخواهد که او را طلاق دهد.

کلیدواژه‌ها: طلاق خلع، وجوب، عدم وجوب، کراهت زوجه.